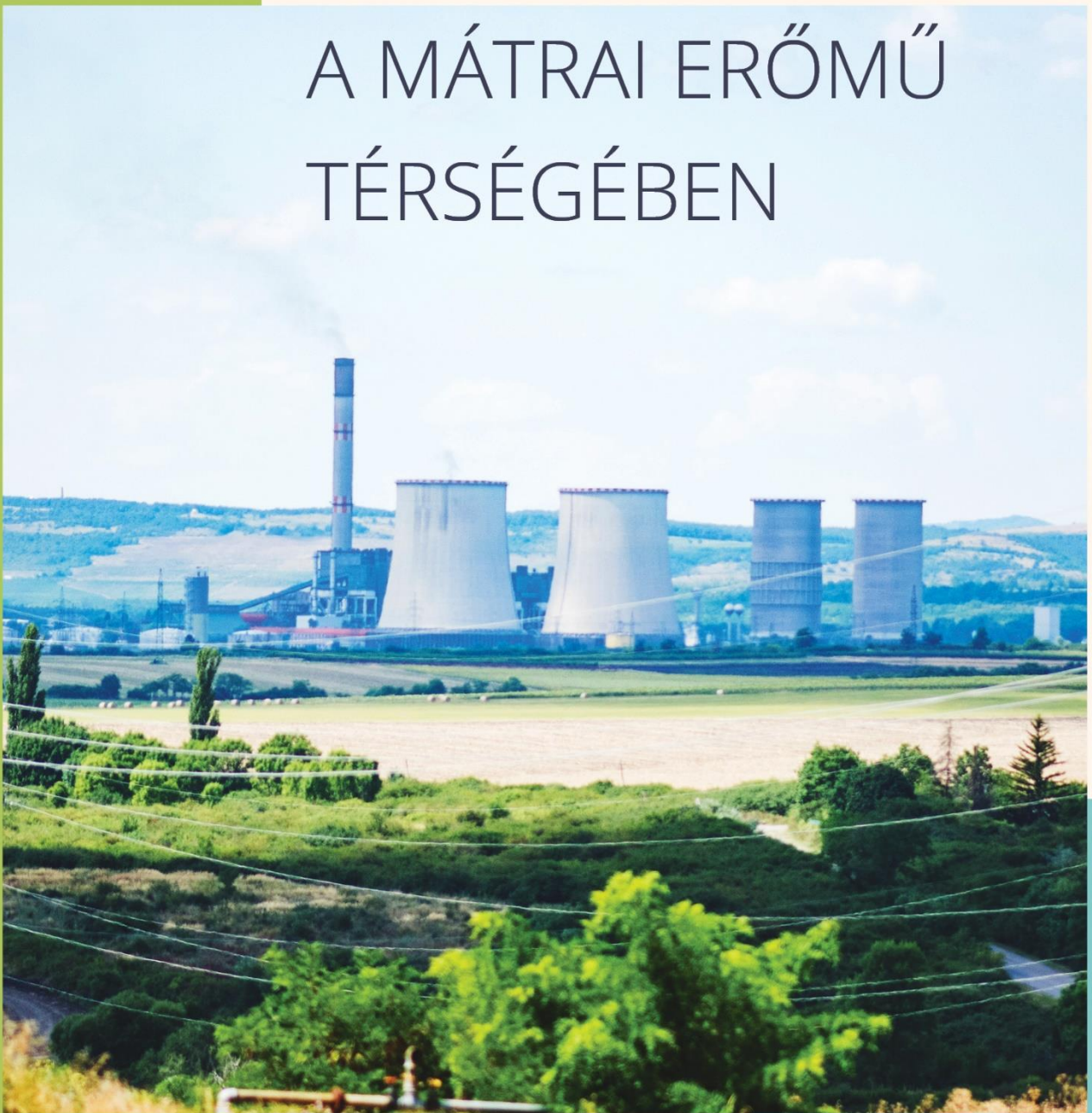

ENERGIACLUB
SZAKPOLITIKAI INTÉZET
MÓDSZERTANI KÖZPONT

ÉLET A LIGNIT UTÁN

A MÁTRAI ERŐMŰ TÉRSÉGÉBEN

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az elsősorban lignitalapon termelő Mátrai Erőmű Magyarország stratégiai fontosságú erőműve, amely szénelapú technológiájából adódóan a legnagyobb hazai szén-dioxid kibocsátó létesítmény. **A Mátrai Erőmű lignitkivezetése 2025-re várható, ez pedig széleskörű és gyors változást von maga után, mely számos kérdést vet fel az ország villamos energiaellátására és az erőmű térségére nézve.**

A lignit kivezetésével az erőmű végleg bezár vagy más, környezetkímélőbb technológiákra áll át? Kiknek a bevonásával és milyen forrásból zajlik ez az átalakítás? Mi lesz az erőműhöz kapcsolódó dolgozók sorsa? Miben látják az érintettek az átalakításban rejlő lehetőségeket és veszélyeket? Milyen jövőt látnak a gazdaság számára reálisnak? Mennyire kielégítő az átalakításról zajló kommunikáció és mennyiben van az érintetteknek lehetősége a részvételre?

Napjainkra több szempontból egyre inkább elkerülhetetlen a fosszilis, így a lignitalapú, környezetre és egészségre rendkívül káros technológiák kivezetése az energiaszektorból. Az éghajlatvédelmi célokhoz illeszkedve kulcsfontosságú az energiaszektor üvegházgáz emisszió csökkentése, majd teljes dekarbonizációja. Az átállás folyamata azonban jóval több mint egy energetikai kérdés, mivel az energiaátmenet főleg a közvetlen térségre néző társadalmi és gazdasági következményekkel jár.

A lignit kivezetése nemcsak az erőműben és a bányákban foglalkoztatott körülbelül 2100 munkavállalót érinti, hanem az erőmű ipari parkjának dolgozóit, illetve az erőműhöz kapcsolódó beszállító munkavállalóit is. Mivel az erőműtől háztartások ezreinek jövedelme,

egészsége és jövője függ, az energia átmenet a közvetlen munkavállalóknál jóval szélesebb körben jelent kihívásokat és egyaránt lehetőségeket. **A lignitkivezetés és a környék méltányos átállásának kérdése kulcs, melynek minősége rámutat az Európai Unió és országos programok nehézségeire és előnyeire is. Az Energiaklub 2021 márciusa és 2022 áprilisa között futó COAL-OUT projektjével a Mátrai Erőmű lignitkivezetésből adódó átalakításának környékbeli települések gazdaságára és társadalmára gyakorolt hatásait vizsgálta kérdőíves kutatással, stakeholder interjúkkal és lakossági fórumokon keresztül.**

Jelenleg az erőmű villamosenergia-termelését döntően a 884 MW összteljesítményű lignit blokkok adják, de emellett a termelési portfólió része egy 66 MW teljesítményű gázblokk, illetve egy 16+20 MW-os naperőműves létesítmény is.

A Mátrai Erőmű a 2025-re tervezett lignitkivezetés után alacsonyabb karbon intenzitású technológiákra áll át. Ezek közül a 500-650 MW-os gázblokk, 38 MW-os biomassa és hulladékalapú energiatermelés, bár a jelenlegi főleg lignitalapú energiatermelésnél mérsékeltbb szinten, de továbbra is levegő- és környezetszennyezéssel jár majd. Az átalakítás jelenlegi terve alapján a naperőműves létesítmények összteljesítménye 200 MW-ra nő, illetve a tervek között szerepel az erőmű leányvállalatainak, ipari parkjának fejlesztése és szén-dioxid megkötési, tárolási és hasznosítási technológiák kísérleti projektként történő megvalósítása is.

A COAL-OUT projekt kutatásának tapasztalatai alapján tanulmányunkban javasoljuk a Mátrai Erőmű technológiai átalakítását érintő tervek felülvizsgálatát, különösen a gáz-, és hulladék alapú technológiákba történő beruházás megfontolásával. A továbbra is léggöri és környezetszennyező energiatermelési portfólió helyett javasoljuk, a környezetet és az emberi egészséget leginkább védelmező technológiák előnyben részesítését, elkerülve ezzel, hogy évtizedekre konzerválásra kerüljön egy olyan szennyező, emellett gazdasági és energiastratégiai szempontból kiszámíthatatlan fejlesztés, mint a gáz alapú technológia.

Több és jobban elosztott naperőművel, kisebb biomassza és biogáz erőművekkel, csökkenteni lehet a jelenlegi központosított jellegű termelést, rugalmasabbá téve ezzel a rendszert. Továbbá, amennyiben a jövőben a jogszabályi keretek lehetővé teszik a szélerőenergia-hasznosításba való beruházás is kivitelezhető az erőmű rekultivált bányaterületein.

Az átalakításban közvetlenül érintett dolgozók jövője különös figyelmet igényel, melyre egyelőre nem született nyíltan kommunikált megoldás. Az erőmű átalakítása után továbbra is képes lesz foglalkoztatni a munkavállalók egy részét új technológiáin, a bányarekultiváción és ipari tevékenységein keresztül. A jelenlegi tevékenységeinél ezek azonban várhatóan kevésbé lesznek munkaerőigényesek, így elbocsátások várhatók.

A nyugdíjkorhatár környékén lévők rendezetlen jövője, a bértárgyalások fokozatos akadozása, a pótlékok csökkenése, és a mûszakok kedvezőtlenebbé válása miatt felerősödni látszik a feszültség az erőmű vezetése és a szakszervezeti vezetők között, illetve a

dolgozók és képviselőik, a szakszervezeti vezetők között. **A dolgozók jövőbeli munkavégzését, keresetüket és esetleges átképzésüket érintő kérdéseket illetően minél hamarabb konkrét tervekkel és azok ütemezésével kell előállnia az erőmű vezetésének, hogy a munkavállalók felkészülhessenek a várható változásokra. Az erről történő folyamatos párbeszéd biztosíthatja a munkavállalók méltányos átmenetét, amennyiben a döntések igényeik figyelembevételével valósulnak meg.**

A térség gazdasága a jövőben akkor lehet a legkevésbé kitétt a Mátrai Erőműhöz hasonló nagyvállalatok átalakításának, amennyiben képes gazdaságát minél inkább diverzifikálva több lábra helyezni. **A térség gazdasági stabilitását növelheti, amennyiben sokkal inkább egy helyi értékekre építő, erős kis és középvállalkozási szektorral rendelkező gazdaság épül ki. Olyan szektorális fókuszokat javaslunk, melynek hosszú távú fejlődése garantált, és nem fenyegeti a lignit szektorhoz hasonló leépítés.** Jó példa lehet a zöldgazdaság és megújuló energia ipar fejlesztése, melyben a projekt kutatása alapján az érintettek is nagy lehetőséget látnak.

A kutatás ideje alatt egyértelműen problémás kép látszott kirajzolódni az erőmű átalakításáról rendelkezésre álló információ kapcsán. Továbbá, az erőmű és a térség jövőjének formálásában korlátozott részvételi lehetőséget látnak a környékbeli lakosok, egyes környékbeli önkormányzatok, és a civil szféra képviselői. Fontos kiemelni, hogy a kérdőíves felmérés eredményei alapján az erőmű dolgozói jobban tájékozottnak érzik magukat az átlagnál. Ez rámutat arra, hogy már megkezdődött a Mátrai Erőmű belső kommunikációja a várható

változásokról, melyet a jövőben a munkavállalókon túlra is ki tervez terjeszteni a vezetés. **A tájékoztatás és az erőmű átalakításáról zajló kommunikáció azonban tovább fejlesztendő és kétirányú folyamat; szélesebb körben a lakosság tájékoztatását is meg kell kezdeni a térség önkormányzati vezetőivel és a civil szférával szoros együttműködésben, mely a lakossági és egyéb szféra visszajelzéseinek beépítésére is teret ad.**

A tanulmány egyik fontos következtetése, hogy a visontai erőmű térségben betöltött központi identitás-képző és gazdasági szerepe miatt a jövőben lezajló energiaátmenetről mindenképp **szükséges a folyamatos tájékoztatás és egyeztetés minden érdekelt féllel, illetve az érintettek igénye és kompetenciája szerint lehetőséget kell biztosítani arra, hogy részesei legyenek a folyamatnak,** erősítve ezzel a társadalmi párbeszéd szerepét az Mátrai Erőmű átalakításának kérdésében.

Egyedül a környezetet és az egészséget védő technológiákkal, a munkavállalók helyzetének rendezésével, a térség gazdaságának hosszútávú zöld víziójával, az átalakításban érintettek érdemi bevonásával és kommunikációval valósulhat meg méltányosan a Mátrai Erőmű átalakítása! Amennyiben a térségben megvalósul a valóban méltányos átmenet, az az Európai Unió és országos szakpolitikák sikeres gyakorlati megvalósítását bizonyíthatja, ezzel lehetőséget adva nemcsak lokális, hanem nemzetközi párbeszéd kialakítására és jó gyakorlatok cseréjére is.